

Stanowisko KK

nr 14/12

ws. forsowania przez Rząd RP zmian w systemie emerytalnym

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” wzywa Rząd RP do wycofania się z projektu wydłużania wieku uprawniającego do przejścia na emeryturę.

Nie do przyjęcia są argumenty rządu uzasadniające te zmiany. Dotyczy to zarówno powoływania się na czynniki demograficzne, tzn. starzenie się polskiego społeczeństwa - co jest konsekwencją notowanego od lat spadku dzietności oraz jednoczesnym wydłużaniem się trwania życia - jak i straszenie niskim poziomem przyszłych świadczeń emerytalnych obliczanych według formuły zdefiniowanej składki.

„Solidarność” po raz kolejny stwierdza, że mechaniczne podnoszenie wieku emerytalnego nie zastąpi systemowych rozwiązań, których konieczność uznajemy, czego dowodem są przedstawione przez Związek pierwsze projekty ustaw.

Najważniejszym działaniem na rzecz poprawy i stabilizacji systemu emerytalnego powinna być Narodowa Strategia Demograficzna uwzględniająca rozwój polityki prorodzinnej oraz polityki migracyjnej, co w perspektywie 20-30 lat odwróciłoby niekorzystne trendy demograficzne.

Strategia rozwoju ludnościowego Polski powinna wpływać na wszystkie inne strategie narodowe. Z niej muszą wynikać i jej powinny być podporządkowane wszystkie działania i rozwiązania systemowe o charakterze legislacyjnym, instytucjonalno-prawnym, organizacyjnym i fiskalnym. Narodowa Strategia Demograficzna winna być dokumentem posiadającym szerokie poparcie społeczne.

Polski system zabezpieczenia społecznego opiera się w głównej mierze na zasadzie solidaryzmu międzypokoleniowego i tylko w nieznacznej na mechanizmie kapitałowym oraz ustalaniu wysokości świadczeń wynikającej ze zdefiniowanej składki. Świadomość tego, w jaki sposób wydłużenie okresu pracy zarobkowej wpływa na wysokość przyszłego świadczenia stanowi wystarczający czynnik zachęcający ubezpieczonych do odkładania momentu przejścia na emeryturę.

Dla polepszenia funkcjonalności systemu emerytalnego - w tym zmniejszenia kosztów jego utrzymania - konieczne jest zwiększenie przychodów.

W tym celu należy objąć obowiązkiem ubezpieczenia emerytalno-rentowego wszystkie jego tytuły niezależnie od ich charakteru i czasu powstawania, a więc: umowy cywilno-prawne w tym umowy o dzieło, tantiemy autorskie, wynagrodzenie za sprawowanie funkcji członka Rady Nadzorczej spółek, świadczenia i zasiłki przedemerytalne, umowy zlecenia, umowy o świadczenie usług. Konieczne jest również objęcie obowiązkowym

ubezpieczeniem emerytalno-rentowym wszystkich posiadanych przez daną osobę tytułów ubezpieczeniowych, a nie tylko jednego wybranego. Dobrowolność ubezpieczenia powinna dotyczyć uczniów gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, a także studentów zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych.

Podstawą wymiaru składek emerytalno-rentowych osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą muszą być ich rzeczywiste przychody, a nie deklarowane kwoty, będące proporcją prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce, a przynajmniej nie powinny być one mniejsze od przeciętnego wynagrodzenia.

Takie działania nie tylko rzeczywiście poprawią kondycję finansową systemu i zmniejszą obciążenie budżetu państwa, ale również przyczynią się do ograniczenia patologii w samozatrudnieniu i stosowania „umów śmieciowych”. Wpłyną również pozytywnie na wielkość kapitału emerytalnego gromadzonego przez ubezpieczonych, a tym samym na wysokość ich przyszłych świadczeń. Będzie to miało korzystny wpływ na stabilizację zawodową ludzi młodych.

Działania te należy połączyć ze zmianami regulacji prawnych w zakresie pracy tymczasowej. Praca tymczasowa z definicji powinna mieć charakter okresowy i być pomostem do stabilnego zatrudnienia, a nie patologicznie przekształcać się w „wieczną” pracę tymczasową. Konsekwencją naruszenia przesłanek pracy tymczasowej oraz okresu jej wykonywania powinno być przekształcenie terminowej umowy o pracę czy też umowy cywilno-prawnej w umowę o pracę na czas nieokreślony. Konieczne jest ograniczenie sytuacji, w której wykonywanie pracy przez pracownika w całości lub w części jest zastępowane jej wykonywaniem przez pracownika tymczasowego.

Niezbędne jest także podjęcie działań na rzecz wydłużenia rzeczywistego wieku aktywności zawodowej i poprawienia fizjologicznych możliwości wykonywania pracy przez osoby w wieku około emerytalnym. Konieczne jest podjęcie działań organizacyjnych i prawnych tworzących system stopniowego wyłączenia się tych osób z aktywności zawodowej. Sprzyjać temu powinno skracanie czasu ich pracy i elastyczne dostosowywanie go do ich indywidualnych oczekiwań. Musiałoby to łączyć się z uzupełniającym wypłacaniem częściowego świadczenia emerytalnego w wymiarze proporcjonalnym do skróconego czasu pracy. Ograniczenie obciążeń pracą fizyczną, upowszechnienie mądrego zarządzania wiekiem powinno preferować przedsiębiorców stosujących takie praktyki wobec osób w wieku 50+ w ubieganiu się o zamówienia publiczne.

Jednocześnie należy podjąć działania sprzyjające poprawie stanu zdrowia ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki zorientowanej na wydłużenie zdolności do pracy poprzez:

- zwiększenie środków na cele związane z przeciwdziałaniem wypadkom przy pracy i powstawaniem chorób zawodowych oraz prewencją rentową;
- ustalenie najniższej wysokości odpisu na cele prewencyjne;
- umożliwienie finansowania wieloletnich projektów w obszarze prewencji;
- rozszerzenie pojęcia prewencji o działania wspierające tworzenia bezpiecznych i przyjaznych warunków pracy dla osób w wieku starszym;
- stworzenie możliwości współfinansowania projektów przez pracodawców.

Racjonalne zwiększenie wydatków na te cele nie będzie miało negatywnego wpływu na finanse publiczne, gdyż finansowane byłyby w całości z funduszu wypadkowego, który jako jedyny ma dodatnie saldo wpływów i wydatków oraz stabilną sytuację finansową.

Nierozzerwalną częścią tych działań musi być zwiększenie efektywności służb publicznych i instytucji rynku pracy. Stworzenie nadzoru partnerów społecznych nad funduszem pracy (w części pozazasiłkowej) oraz ograniczenie wpływu ministra finansów nad rozporządzaniem wydatkami funduszu pracy jest potrzebą chwili. Zamrażanie depozytów funduszu pracy dla poprawy wyniku budżetowego, w czasie gdy bezrobocie przekracza 13%, jest nieracjonalne i szkodliwe.

Koniecznością jest rozbudowa systemu usług publicznych wspierających rynek pracy w zakresie bezpiecznego transportu, instytucjonalnej opieki nad dziećmi i ludźmi starszymi, kształcenia i doksztalcania oraz dostępu do tanich mieszkań na wynajem. Skuteczność tych działań zasadniczo zwiększy mobilność wszystkich uczestników rynku pracy oraz poprawi dostęp do jakościowo lepszych miejsc pracy.

Mając na uwadze dobro wszystkich Polek i Polaków oraz wyzwania rozwojowe stojące przed naszym krajem, wzywamy rząd do powrotu do negocjacji w przedstawionych sprawach. Ich zaniechanie będzie dowodem na brak dialogu, lekceważenie innych opinii i stosowanie polityki siły. Dla tak istotnych zmian konieczne jest zbudowanie szerokiego poparcia społecznego wspartego autorytetem wielu środowisk naukowych, a nie ograniczanie się do formalnych 30-dniowych konsultacji projektu podwyższającego wiek emerytalny.

Domagamy się od Posłanek i Posłów do Sejmu RP odrzucenia projektu ustawy emerytalnej przedłożonego przez rząd. W przeciwnym przypadku wszelkie skutki społecznego protestu będą obciążały rządzącą naszym krajem koalicję.

Warszawa, 10 maja 2012 r.

Komisja Krajowa
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek